

Examenverslag van bedrijfseconomie havo, eerste tijdvak (2026)

Beste leerling,

In dit examenverslag voor leerlingen proberen we een zo goed mogelijk antwoord te geven op de volgende vraag:
In hoeverre was het examen te maken met behulp van de op de cursus behandelde kennis & vaardigheden?

Om een zo duidelijk mogelijk verslag te maken, hebben we de vragen onderverdeeld in vier categorieën.

- I. Algemene (niet-vakgerelateerde) kennis & vaardigheden
- II. Alleen-kennis/aanpak-uit-de-cursus-vraag
- III. Een-stapje-extra-vraag
- IV. Niet voorgekomen in de cursus

De eerste categorie doet een beroep op algemene basisvaardigheden, welke we bekend veronderstellen. Categorie II en III zijn vragen die op te lossen zijn met de kennis en vaardigheden die je op de cursus geleerd hebt. De laatste categorie vragen is op de cursus niet aan bod gekomen. In *bijlage 1*, achteraan dit document, vind je een nadere toelichting van deze categorieën.

Het is belangrijk om te beseffen dat deze categorieën niets zeggen over de moeilijkheidsgraad van een vraag. Een vraag die rechtstreeks op te lossen valt met kennis en vaardigheden uit de cursus (categorie II) kan best een pittigere opgave zijn dan een vraag die niet is voorgekomen tijdens de cursus (categorie IV).

Mocht je vragen of opmerkingen hebben naar aanleiding van dit examenverslag, dan horen we dit uiteraard heel graag! Je mag ons hier altijd over mailen op info@sslleiden.nl.

Met vriendelijke groet,

Hans Huibregtse

opgave	vraag	aantal punten	categorie vraag	toelichting categorie keuze:
1	1	1	I	Welke algemene kennis & vaardigheden kon je gebruiken? Deze vraag deed een beroep op je algemene kennis. Door de definitie van een vacaturebank te gebruiken die in de tekst stond gegeven kon je beredeneren dat een vacaturebank een groter bereik heeft dan alleen de eigen website.
	2	2	I	Welke algemene kennis & vaardigheden kon je gebruiken? Bij deze vraag kon je gebruikmaken van je algemene kennis en vaardigheden in logisch beredeneren. Door je te verplaatsen in de school en de sollicitant kon je bedenken waarom een functieprofiel handig is.
	3	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het onderdeel 'Loon' van de uitleg 'Personeelsbeleid' zijn de verschillende beloningsvormen besproken, zoals 'professionele ontwikkeling'. Door een van deze beloningsvormen te noemen, kon je het eerste punt verdienen. Daarnaast is in het onderdeel 'Contract' van dezelfde uitleg besproken wat het verschil is tussen een contract voor 'bepaalde tijd' en 'onbepaalde tijd'. Door uit de tekst te halen dat het om een tijdelijke functie ging, kon je bepalen dat het een contract voor bepaalde tijd was.

	4	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het onderdeel 'Loon' van de uitleg 'Personeelsbeleid' is de formule voor het berekenen van de loonkosten besproken. Met behulp van de gegevens in de tekst kon je deze formule invullen en daarmee de loonkosten berekenen. Het kon hierbij helpen om nauwkeurig de gegevens te markeren die te maken hadden met het einddoel van de vraag, zoals besproken in de uitleg 'Stappenplan Examensom'. Met het berekenen van loonkosten heb je ook kunnen oefenen tijdens de cursus, bijvoorbeeld bij opgave 148.
2	5	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de tabel bij de uitleg 'Rechtsvormen' zijn de verschillen tussen een 'vof' en een 'bv' besproken. Uit deze uitleg kon je onder andere noemen dat een 'bv' niet privé aansprakelijk is ('rechtspersoon') en dat de continuïteit beter is dan bij een 'vof'.
	6	3	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het onderdeel 'Marketinginstrumenten' van de uitleg 'Marketing' zijn de 4P's van de marketingmix besproken en hoe je deze kan herkennen in een tekst. Met deze kennis kon je de informatie uit de tekst koppelen aan de instrumenten product, plaats, promotie en prijs.
	7	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het onderdeel 'Marketingdoelstellingen' van de uitleg 'Marketing' zijn de verschillende doelstellingen besproken die een bedrijf kan nastreven, zoals een groter marktaandeel of een betere marktpositie verkrijgen. Je kon beredeneren dat meer aandacht voor de 'stichting' kan bijdragen aan deze doelen voor de 'bv'.
	8	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Op de begrippenlijst bij 'Rechtsvormen' staat de 'Raad van Toezicht (RvT)' uitgelegd. Je kon hier noemen dat zij toezicht houden op het bestuur.
		1	IV	Niet voorgekomen op de cursus: Andere bevoegdheden van de RvT naast het toezicht houden op het bestuur zijn niet besproken tijdens de cursus, omdat dit grotebakstof is.

9	3	III	<p>Wat was/waren de extra denkstap(pen)? Met behulp van het stappenplan 'Debiteuren/crediteuren' uit de uitleg 'Financiële verslaggeving' kon je deze vraag stap voor stap oplossen. De extra denkstap die je hier kon zetten was dat je zelf kon berekenen welk deel van de verkopen nog werden ontvangen binnen het kwartaal, met behulp van het gegeven dat de verkopen gelijkmatig gespreid plaatsvonden. Ook is in dezelfde uitleg besproken dat 'ontvangsten' en 'uitgaven' altijd inclusief btw zijn.</p>
10	1	II	<p>Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'Lenen' is besproken dat de uitgaven bij een lening bestaan uit de 'aflossing' en 'interest', wat samen precies de 'annuïteit' is. Dit bedrag stond al gegeven in de tekst.</p>
11	2	II	<p>Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het onderdeel 'Annuïteiten' van de uitleg 'Lenen' is een stappenplan besproken voor het berekenen van de 'aflossing', 'interest' en nieuwe schuld. Met behulp van dit stappenplan kon je deze vraag beantwoorden. Het was hierbij belangrijk om goed te letten op de gevraagde periode om te zien dat het ging om de 'interestkosten' in het tweede kwartaal, zoals ook is besproken in dezelfde uitleg.</p>
12	2	II	<p>Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het onderdeel 'Verslagen' van de uitleg 'Financiële verslaggeving' is besproken dat 'opbrengsten' en 'kosten' altijd exclusief btw zijn én dat de 'te ontvangen' en 'te betalen btw' wordt verrekend met de belastingdienst. Tijdens de cursus heb je kunnen oefenen met het berekenen van 'te betalen' of 'te ontvangen btw', bijvoorbeeld bij opgave 49.</p>
13	2	II	<p>Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'Financiële verslaggeving' is bij het onderdeel 'balansmutaties' besproken hoe je de 'liquide middelen' aan het einde van de periode berekent. Hiermee kon je aantonen dat er na de donatie nog voldoende 'liquide middelen' overbleven.</p>

3	14	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de tabel bij de uitleg 'Rechtsvormen' is het verschil tussen een 'bv' en een 'nv' besproken. Je kon hier de examentip gebruiken dat aandelen van een 'nv' vrij verhandelbaar zijn op de beurs, in tegenstelling tot die van een 'bv'.
	15	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het onderdeel 'Kengetallen' van de uitleg 'Balans & beoordelen' is besproken dat je bij het beredeneren van 'kengetallen' moet noemen wat er gebeurt met de teller, noemer en kengetal zelf. De formule voor de 'solvabiliteit' stond gegeven op het formuleblad bij het onderdeel 'Solvabiliteit'. In de uitleg 'Vermogen' is besproken dat een 'emissie' het uitgeven van nieuwe 'aandelen' op de beurs is. Hierdoor kon je met behulp van de balans bepalen wat er gebeurt met de 'solvabiliteit'.
	16	2	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? In het onderdeel 'Aandelen & obligaties' van de uitleg 'Vermogen' is besproken dat de 'emissiekoers' onder andere afhankelijk is van de winstverwachting van het bedrijf. De extra denkstap die je hier kon zetten is dat door de komst van Amazon de concurrentie toeneemt, waardoor de winstverwachting van het bedrijf en daarmee ook de 'emissiekoers' afneemt.
	17	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Bij het onderdeel 'Debiteuren/crediteuren' van de uitleg 'Financiële verslaggeving' is uitgelegd wat het betekent om iets 'op rekening' te kopen. Tijdens de cursus kon je oefenen met balansmutaties als gevolg van het kopen of verkopen 'op rekening', bijvoorbeeld bij opgave 45.
4	18	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Op het formuleblad bij het onderdeel 'Rentabiliteit' stond de formule voor het berekenen van de REV gegeven. Bij het onderdeel 'Gemiddeld vermogen berekenen' van de uitleg 'Balans & beoordelen' is besproken hoe je het 'gemiddelde eigen vermogen' berekent dat je nodig hebt om in te vullen in de formule van de REV. Tijdens de cursus heb je ook kunnen oefenen met het berekenen van de REV, bijvoorbeeld bij opgave 24.

	19	3	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Op het formuleblad bij het onderdeel 'Liquiditeit' stond de formule voor het berekenen van de 'Quick ratio' gegeven. Door eerst de nieuwe 'liquide middelen' te berekenen na aftrek van het 'dividend' kon je deze formule invullen. Het kon hierbij helpen om de balans eerst op te delen in categorieën, zoals besproken in de examentip uit het onderdeel 'Kengetallen' van de uitleg 'Balans & beoordelen'.
	20	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'Balans & Beoordelen' is besproken dat een slechte 'liquiditeit' leidt tot een hoog 'faillissementsrisico'. Dit kon je koppelen aan de theorie uit het blok 'Vermogen', waar is besproken dat aandeelhouders bij een 'faillissement' als laatste hun geld terugkrijgen. Met deze kennis kon je deze vraag beantwoorden.
5	21	1	IV	Niet voorgekomen op de cursus: De onderdelen van het ondernemingsplan zijn niet besproken tijdens de cursus, omdat het grotebakstof is.
	22	2	I	Welke algemene kennis & vaardigheden kon je gebruiken? Deze vraag deed een beroep op je algemene lees- en rekenvaardigheden. Door goed te lezen in de tekst kon je de juiste gegevens gebruiken om het aantal gewerkte uren te berekenen. Het kon hier helpen om alle gegevens die te maken hadden met het einddoel van de vraag te markeren, zoals besproken in de uitleg 'Stappenplan Examensom'.
	23	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het onderdeel 'Break-even' van de uitleg 'Resultaat' is de formule voor het berekenen van de 'dekkingsbijdrage' besproken. Met behulp van de gegevens uit de tekst kon je deze formule invullen en de vraag beantwoorden.

24	1	III	<p>Wat was/waren de extra denkstap(pen)? Bij het onderdeel 'Afschrijving' van de uitleg 'Resultaat' is de formule voor het berekenen van 'Afschrijvingskosten' besproken. De extra denkstap die je hier kon zetten was dat je kon berekenen wat de 'afschrijving' per jaar was door na te gaan hoeveel jaar er al was afgeschreven op de keukenblokken, waarmee je het eerste punt kon verdienen.</p>
	5	II	<p>Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Het tweede punt kon je verdienen door de formule voor het berekenen van 'afschrijving' in te vullen voor de inventaris. De 'interestkosten' kon je berekenen door het stappenplan toe te passen dat is besproken in het onderdeel 'Lineair' van de uitleg 'Lenen', waarmee je het derde en vierde punt kon verdienen. Het vijfde punt kon je verdienen door de verzekeringskosten om te rekenen met behulp van de verhouding die stond gegeven in de grafiek. Rekenen met verhoudingen heb je ook kunnen oefenen tijdens de cursus, bijvoorbeeld bij opgave 3. Het laatste punt kon je verdienen door de overige 'constante kosten' voor het hele jaar te berekenen en alle kosten bij elkaar op te tellen. Het kon hierbij helpen om de woorden "per maand" in de tekst te markeren, zoals besproken in de uitleg 'Stappenplan Examensom'.</p>
25	2	II	<p>Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Bij het onderdeel 'Break-even' van de uitleg 'Resultaat' is de formule besproken voor het berekenen van de winst aan de hand van de 'dekkingsbijdrage'. Door dit te delen door het aantal uren dat je bij vraag 22 had berekend, kwam je op het resultaat per uur. Het kon hierbij helpen om alle gegevens in de tekst en je eigen antwoorden die te maken hadden met het einddoel van de vraag te markeren en op het einde een conclusie te geven, zoals besproken in de uitleg 'Stappenplan Examensom'.</p>

6	26	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de tabel 'Samenlevingsvormen' uit de uitleg 'Financiële zelfredzaamheid' zijn de verschillende samenlevingsvormen besproken, waaronder het trouwen in '(bepaalde) gemeenschap van goederen' en op 'huwelijkse voorwaarden'. Aangezien Ada en Chris hier zelf afspraken willen maken over de verdeling van de waardevermeerdering, kon je bepalen dat ze moeten trouwen onder 'huwelijkse voorwaarden'.
	27	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Op de begrippenlijst bij het blok 'Lenen' staat uitgelegd dat degene die de lening afsluit (de geldnemer) de hypotheekgever is, omdat zij het recht van hypotheek (het onderpand) aan de bank geven. Met deze kennis kon je deze vraag beantwoorden.
	28	2	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? In de uitleg 'Lenen' is besproken dat een 'onderpand' werkt als een garantie voor de bank, omdat de bank het huis kan verkopen wanneer de 'hypotheekgevers' de lening niet meer terug kunnen betalen. De extra denkstap die je hier kon zetten was dat de bank minder risico loopt om te weinig geld op te halen met de verkoop van het huis om de hypotheek af te lossen, wanneer er eigen geld wordt ingelegd.
	29	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het onderdeel 'Annuïteiten' van de uitleg 'Lenen' is besproken dat de 'annuïteit' bestaat uit 'interest' en 'aflossing'. Op basis van de totale 'annuïteit' over de looptijd en de totale schuld kon je de totale 'interest' over de looptijd berekenen. Het berekenen van de totale 'interest' over de gehele looptijd heb je ook kunnen oefenen tijdens de cursus, bijvoorbeeld bij opgave 89.
	30	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het onderdeel 'Belastingvoordeel' van de uitleg 'Lenen' zijn de formules voor het berekenen van het 'belastingvoordeel' en de 'bruto- en netto-uitgaven' (na belastingvoordeel) besproken. Door eerst het 'belastingvoordeel' te berekenen en dit van de 'bruto-uitgaven' af te halen, kon je de 'netto-uitgaven' berekenen.
59				

verdeling per categorie:

categorie	aantal punten	percentage
I	5	8%
II	44	75%
III	8	14%
IV	2	3%
	59	100%

In hoeverre was het examen te maken met behulp van de op de cursus opgedane kennis & vaardigheden?

Dit gold voor: 97% van de vragen (namelijk categorie I, II en III).

Categorie I: Algemene (niet-vakgerelateerde) kennis & vaardigheden

Dit betreft de volgende vragen: vragen waarbij een beroep wordt gedaan op algemene kennis & vaardigheden. Dit zijn kennis & vaardigheden die niet zijn opgenomen in de eindtermen in de syllabus.

Categorie II: Alleen-kennis/aanpak-uit-de-cursus-vraag

Dit betreft de volgende vragen:

- Vragen die letterlijk voorkomen in de uitleg (in de uitleg of in een klassikaal voorbeeld);
- Vragen die letterlijk met een stappenplan op te lossen zijn;
- Vragen die vergelijkbaar zijn met opgaven uit de opgavebundel die vrijwel altijd worden opgegeven door de hoofddocent;
- Theorievragen die niet worden behandeld op de cursus, maar die we je van tevoren via de vakkenpagina geadviseerd hebben te leren (uit bijv. Samengevat);
- Vragen die vergelijkbaar zijn met vragen uit de voorbereidende opgaven.

Categorie III: Een-stapje-extra-vraag

Dit betreffen vragen waarbij je, de naam zegt het al, een stapje extra moet zetten. Oftewel: je moest je kennis en vaardigheden behandeld tijdens de cursus combineren met een stukje 'inzicht'. Bijvoorbeeld:

- Je moet net even buiten het stappenplan om denken;
- Je moet informatie uit de tekst halen om een bepaalde variabele voor een formule of berekening uit te rekenen.

Categorie IV: Niet voorgekomen op de cursus

Dit betreft de volgende vragen:

- Vragen over grotebakstof (examenstof die niet behandeld is tijdens de cursus). De stof is niet voorgekomen in de standaard opgegeven opgaven, de voorbereidende opgaven of opgegeven stof op de vakkenpagina.
- Vragen waarvan je redelijkerwijs niet kon vaststellen dat het om een op de cursus behandeld concept in een andere context gaat.